

Ref.nr.:

Saksnr: 200801364

Dato:

Endringsforskrift for Dyraheio landskapsvernområde, Suldal kommune, Rogaland fylke

1 FRAMLEGG

Dyraheio landskapsvernområde med plantelivsfreding, Suldal kommune, Rogaland fylke, blei oppretta ved kgl.res. 26.09.1997.

Miljøverndepartementet legg med dette fram ei endringsforskrift som opnar for ei mindre utviding av Dyraheio landskapsvernområde. Utvidinga omfattar eit areal på omlag 3,7 km² søraust for Sandvatnet i Suldal kommune. Etter utvidinga vil Dyraheio landskapsvernområde omfatte eit areal på omlag 304 km². Utvidinga utgjer omlag 1% av tidlegare verneområde. Vidare gjer ein framlegg om ytterlegare fire, mindre endringar i forskrifta som gjeld:

1. vedlikehald og utbetring av eksisterande anleggsveg for kraftproduksjon og som går gjennom området,
2. naudsynte erosjonssikringstiltak i strandsona langs Sandvatnet,
3. at Direktoratet for naturforvaltning har mynde til å fastsetje kven som har forvaltningsmynde for verneområdet og
4. om motorferdsle for uttransport av sjuke/skadde dyr i medhald av lov om dyrevelferd.

Vidare er plantelivsfreding endra til biotopvern etter den nye naturmangfaldlova sin § 38.

1.1 Heimelsgrunnlag

Framlegget vil gi ei naturleg utviding av landskapsvernområde som blei oppretta i 1997, som har som formål å ta vare på eit særmerkt fjellområde med mange, ulike verneverdiar, sjå punkt 1.2 nedanfor. Utvidinga av landskapsvernområdet skal i fyrste rekkje bidra til bevaring av måla i § 33, bokstav c og f. På denne bakgrunn gjer ein framlegg om utviding av landskapsvernområdet med biotopvern i medhald av lov av 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturen sitt mangfald (naturmangfaldlova) § 34, sjå §§ 36, 38 og 62.

Vernet bidrar òg til å oppfylle nasjonale mål og internasjonale plikter i

- Prop 1 S 1 (2009-2010) for Miljøverndepartementet og
- Verdens naturvernunion (IUCN) og *Konvensjonen om biologisk mangfold* (CBD),

sjå naturmangfaldlova § 46, 1. ledd.

Vernet vil vidare medverke til CBD sine mål om m.a. å integrere system av verneområde, då framlegget vil sikre at ein knyt saman Dyraheio landskapsvernområde med Holmavassåna biotopvernområde som igjen heng saman med Kvanndalen landskapsvernområde.

1.2 Verneverdiar

Føremålet med vernet av Dyraheio landskapsvernområde er å ta vare på eit særmerkt fjellområde med urørt natur, rikt planteliv med m.a. bergjunker (som er plantelivsfreda), verdifulle stølsområde og beitelandskap, eldre og nyare kulturminne etter støling, heibeiting, jakt, fiske og fangst. Føremålet er også å ta vare på viktige leveområde for viltet, spesielt å sikre eit samanhengande fjellområde og delar av livsgrunnlaget for den sørlegaste villreinstamma i Europa.

Den føreslåtte utvidinga av verneområdet inneheld store naturverdiar tilsvarande dei tilgrensande verneområda. I første rekkje er desse verdiane knytt til viktige trekk- og beiteareal for villreinen. Området ved Sandvassbrekka er det viktigaste trekk- og beiteområdet for villrein i grenseområdet mellom Suldal og Bykle kommunar. Den frodige vegetasjonen langs Sandvatnet og i brekka opp mot Storhidlerfjellet og Meien er viktige vår- og haustbeite. Det er vanleg her med dagtrekk, der dyra er på fjellet om dagen og trekk ned i beiteområdet morgon og kveld. Dette er seinast i 2007 godt dokumentert av Statens Naturoppsyn med villrein merka med GPS-sendarar.

I Sandvassbrekka gir fyllitt-berggrunnen og eit godt lokalklima rik fjellvegetasjon. Fleire stader er det kulturminne, mellom anna fleire stakktufter, drifteleger og restar etter ein gamal ferdselsveg mellom Setesdal og Ryfylke.

1.3 Avgrensing

Heile den tilrådde utvidinga av verneområdet gjeld areal på gnr/bnr 68/1. Grensa i nord-aust er trekt langs grensa til Holmavassåna biotopvernområde. I nordvest, langs det regulerte Sandvatnet, foreslår ein grensa lagt ved øvste regulerte vasstand. I sørvest foreslår ein grensa trekt i ei rett linje frå knekkpunkt i grensa for eksisterande Dyraheio landskapsvernområde, rett sør for sørlegaste punkt på Sandvatn i rett linje til nordaustkant av eksisterande bom for anleggsvei, derfrå fortsetter den rette linja til vasskant for Sandvatnet. Vernegrensa vil med dette trekkast klar av damanlegg i vest og parkeringsplass for bilar umiddelbart vest for bommen.

1.4 Andre interesser

Delområdet inneheld ikkje andre inngrep enn anleggsvegen til Holmevatn, bygd i 1967, og reguleringssona i Sandvatnet. Vegen er stengd med bom i sørvestenden, ved grensa til det aktuelle utvidingsarealet. Utover dette er Sandvatnet regulert. Ein foreslår derfor at vernegrensa blir trekt ved høgaste regulerte vasstand.

2 SAKSHANDSAMING

2.1 Bakgrunn

Utvidinga av landskapsvernområdet omfattar eit areal som på grunn av større terrenginn-
grep, som anleggsveg og regulert vatn (Sandvatnet), ikkje var med i det opphavlege verne-
vedtaket i 1997. I ettertid syner det seg at dette delområdet inneheld store naturverdiar til-
svarande dei ein finn i dei tilgrensande verneområda.

Det er ikkje rettar eller hefte på arealet som kan komme i konflikt med eit eventuelt utvida
vern i samsvar med verneforskrifta for Dyraheio.

Utvidinga av landskapsvernområdet ligg heilt og fullt på eigedommen gnr./bnr. 68/1.
Grunneigar er samd i framlegget om bruk av naturmangfaldlova (tidlegare naturvernlova) for
langvarig sikring av dei store natur- og kulturverdiane som arealet representerar.

2.2 Saksgang

Grunneigar fremma sjølv ønskje ovanfor Fylkesmannen i Rogaland om å utvide Dyraheio
landskapsvernområde med eit areal på omlag 3 km². Fylkesmannen støtta framlegget og
førebudd eit framlegg til utviding av landskapsvernområde som blei oversendt Direkto-
ratet for naturforvaltning for fagleg gjennomgang 31.10.2007. Direktoratet ga si tilbakemel-
ding i brev 28.03.2008, kor det også blei klargjort at ein ønska ei forenkla og felles lokal og
sentral høyring av verneforslaget.

Fylkesmannen sendte 23.05.2008 ut framlegg til arealutviding på avgrensa høyring til loka-
le/regionale og sentrale partar, med høyringsfrist 18.08.2008. Fylkesmannen oversendte
05.09.2008 si tilråding til Direktoratet for naturforvaltning. Miljøverndepartementet mottok
direktoratet si innstilling 15.01.2009.

3 FORVALTING, ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSE- KVEN SAR

Direktoratet for naturforvaltning har mynde til å fastsette kven som skal vere forvaltnings-
styresmakt. Miljøverndepartementet gjer framlegg om at verneforskrifta sitt kapittel VII
blir endra i tråd med dette.

Det er i planprosessen ikkje varsla krav om erstatning. Utgifter til eventuell erstatning og
gjennomføring av erstatningsprosessen, samt merking og oppsetting av skilt, er dekkja inna-
for løyving og tilsagnsfullmakta under kap 1427 post 34. Den årlege budsjettmessige opp-
følginga av utarbeiding av eventuell forvaltningsplan og etablering av oppsyn og skjøtsel vil
være avhengig den økonomiske utviklinga og budsjettsituasjonen. Utgifter til oppsyn og
forvaltningsmessige tiltak må dekkast over relevante budsjettpostar på kap 1426, Statens
naturoppsyn.

4 MERKNADER TIL VERNEFRAMLEGGET

Fylkesmannen i Rogaland sendte ut framlegg til arealutviding på avgrensa høyring til lokale/regionale og sentrale partar. Det kom inn 6 uttalar. Ingen av uttalane går imot framlegget.

Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane landskapsvernområde ved forvaltningssekretariatet har ingen merknader til verneforslaget.

NTNU Vitenskapsmuseet skriv at dei ikkje uttalar seg om verneframlegget.

Suldal kommune og Fylkesmannen i Aust-Agder støtter dei vurderingane som kjem fram i høyringsbrevet.

Arkeologisk museum i Stavanger støtter framlegget og dei vurderingane som kjem fram i høyringsbrevet, og kjem med utdjupande informasjon om kulturminne innafor området. I tillegg gjer museet framlegg om at det i kap IV punkt 1.2 blir gjeve generelt høve til å gjennomføre faglege undersøkingar (registreringa, prøvetaking, med meir) som ikkje gjer synlege inngrep i landskapet.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er oppteken av at eksisterande dammar i samband med det regulerte Sandvatnet blir liggande utanfor verneområdet. NVE meiner at eksisterande energi- og kraftanlegg i størst mogleg grad bør haldast utanfor verneområde, og at det ikkje må leggjast hindringar for drift og vedlikehald av dammar, anleggsvegar, kraftoverføringsliner etc. i slike område. Dei syner til felles brev dagsett 03.11.04 frå Direktoratet for naturforvaltning og Norges Vassdrags- og Energidirektorat der tilhøve mellom vassdrags- /energianlegg og verneområde er omtalt.

Fylkesmannen i Rogaland finn det ikkje naudsynt å tilrå framlegget frå Arkeologisk museum i Stavanger om å tilføye ei generell tilgang til å gjennomføre faglege undersøkingar som ikkje gjer synlege inngrep i landskapet. Dette med bakgrunn i at slike undersøkingar normalt ikkje er regulert av vernereglane i landskapsvernområde, sjå kap IV punkt 1.1. i verneforskrifta kor det står: *Det må ikkje gjerast inngrep som vesentleg kan endra eller innverka på landskapet sin art eller karakter* (fylkesmannens understreking). Dersom det skulle vere naudsynt med motorisert ferdsle og/eller tvilstilfelle knytt til prøvetaking/masseflytting, vil det kunne handsamast som dispensasjon etter verneforskriftas kap IV punkt 3.1 (motorferdsle i særskilde høve) og kap VI (vitskaplege undersøkingar).

Fylkesmannen opplyser at grensa for den føreslåtte utvidinga av verneområdet skal følgje eigedomsgrensa til gnr/bnr 68/1, som tyder at damanlegget blir liggande utanfor ny grense. Derimot går kraftanleggsveg gjennom heile arealutvidinga. I eksisterande verneforskrift er det ikkje spesifisert løyve til vedlikehald av denne. Fylkesmannen tilrår difor at det under kap IV punkt 1.2 blir føya til eit nytt punkt: *c. vedlikehald av vegar og anlegg som ikkje fører til endra bruk eller funksjon*. Høve til motorferdsle langs denne vegen er allereie tillate i kap IV punkt 3.2.c.

Direktoratet for naturforvaltning støtter fylkesmannen sine vurderingar, med unntak av at direktoratet tilrår ei meir presis formulering knytt til framlegget om eit nytt punkt i verneforskrifta som skal dekke trongen for vedlikehald av anleggsveg knytt til kraftproduksjon.

Direktoratet gjør framlegg om følgjande nytt punkt c i kap IV punkt: 1.2 c. *vedlikehald av eksisterande anleggsveg knytt til kraftproduksjon.*

Direktoratet vil presiserer at vedlikehald av veg i denne samanheng tyder tiltak/arbeid som går ut på å halde vegen vedlike/oppretthalde same standard som vegen hadde på vernetidspunktet. Vedlikehald av eksisterande veger må derfor skje på ein slik måte at vegen ikkje endrar karakter. Det vil normalt vere tillate med naudsynt grusing på vegar og vedlikehald av eksisterande grøfter langs vegar. Når det gjeld grusing tenker ein i denne samanheng berre på vedlikehald av berelag/slitelag der dette finst frå før. Skifte av dekke, til dømes frå grus til asfalt, er tiltak som går ut over normalt vedlikehald. Det same gjeld tiltak som går ut på å etablere nye grøfter, rette ut svingar, omlegging av trasé, eller utviding av vegbredda.

Miljøverndepartementet har følgjande merknader:

Etter at den nye naturmangfaldlova trådde i kraft 1. juli 2009, er heimelen til å opprette plantelivsfredingar ikkje lenger til stades. I endringsforskrifta nyttar ein difor naturmangfaldlova sin § 38 om biotopvern for å sikra omsynet til det spesielle plantelivet innafor landskapsvernområdet.

Olje- og energidepartementet har bedt om at verneforskrifta må opne for at vegen skal kunne bli oppgradert ved konkret dispensasjon i samband med eit eventuelt seinare pålegg om framtidig utbetring av reguleringsdammen ved Sandvatnet. Punkt IV nr. 1 nytt punkt c femnar ikkje om eventuell oppgradering av vegen. Miljøverndepartementet opplyser at anleggsvegen også går gjennom det tilstøytande Holmavassåna biotopvernområde og der verneverglane frå 1997 regulerer omsynet av trongen om oppgradering av vegen på følgjande måte under pkt VI, punkt 1:

”Når verksemda kan skje utan at det strir mot føremålet med vernet, kan forvaltningsstyresmakta eller den forvaltningsstyresmakta gjev fullmakt, på nærare vilkår gje løyve til:

1. Endring, ombygging eller utviding av vegar, bygningar og andre anlegg. (...).”

Her er det opna for oppgradering av m.a. vegen etter søknad og at det kan settast vilkår for slik løyve. Departementet finn det rimeleg og innafor ramma av føremålet med vernet at tilsvarande høve til oppgradering også kan gjevast innafor utvidinga av landskapsvernområdet. Departementet gjer difor framlegg om at endringsforskrifta også får eit tillegg under punkt IV nr. 1.3 nytt punkt g som skal lyde:

g) Endring, ombygging eller utviding av eksisterande anleggsvei knytta til kraftproduksjon.

Departementet vil påpeike at tiltaka i samband med oppgraderinga av vegen skal vere naudsynte av omsyn til trongen for utbetring av reguleringsdammen på staden, og at det kan settast vilkår for gjennomføring av tiltaket.

Vidare er følgjande teke inn i forskrifta sitt punkt IV nr. 3.2 nytt punkt d som skal lyde:

d) Motorferdsle for uttransport av sjuke/skadde dyr i medhald av lov om dyrevelferd. Kjørety som nyttast skal vere skånsam mot markoverflata. Det skal gjevast melding til ansvarleg oppsyn for verneområdet i forkant av køyringa.

Miljøverndepartementet sluttar seg elles til direktoratet sine merknader.

Miljøverndepartementet

t i l r å r :

Forskrift om endring av forskrift om vern av Dyraheio landskapsvernområde med biotopvern i Suldal kommune i Rogaland fylke blir fastsett i samsvar med vedlagte framlegg (vedlegg 1).